

ΑΡΒΑΝΙΤΙΣΣΑ

(Του βλάχου Σιαμπανίδη, δημοτικιστή σκυλίτικου και δασκάλου στο Σταβροδρόμι).

Λάμψε, σπαθί 'Αρβανίτικο,
σπαθί και γαταγάνι!
κουμπούρι βρόντα άσίμικο!
'Ο νούς μου δέ σās βάνει.

Διό μάτια έμένα σκυάζουνε,
πὸν άμάν! σά σέ τηράνε,
διό βόλια λές σου άδιάζουνε
πὸν στήν καρδιά χτυπάνε.

ΔΕΚΑΣ ΑΡΒΑΝΙΤΗΣ

ΘΕΑΤΡΙΚΕΣ ΠΙΝΑΚΙΔΕΣ

Η ΕΟΒΕΡΓΑ

(Δράμα του Ζάν Ρισπέν σε 5 πράξεις, μεταφρασμένο από τον κ. Δ. Ταβουλάρη.)

Όσο κι' αν είναι προτιμότερο τὸ έργο του Ρισπέν από τὰ βραβευμένα και άβραβευτα μὰ συνθηματικά πάντα μασκαράλίκια τῶ λογιῶ-λογιῶ λόγιων πὸν φιγουράρουν κάθε τόσο στὰ καλοκαιρινά προγράμματα, όσο κι' αν στέκει ψηλότερά τους, όμως έμās δέ θά μās χασομερήσει, άφού μεγάλα πράγματα δέ μās δίνει, άφού στή ζωή τή δική μας δέ ρήχνει κανένα φῶς, ή κι' ά ρήχνει τὸ ρήχνει για 5 — 10 νέους (!) πὸν δημοσιογραφῶν και φλυαροῦν.

Μιά κακή και κακογραμμένη ιστορία. Ένα νεοτοπαίδι άσυλλόιστο παρατάει τὰ δικά του τὰ δίχτυα για νά πέσει στὰ δίχτυα μιανῆς κοκότας. Στὸ σαλονάκι της τὸ ψεφτομυρωμένο, τὸ παιδί τὸ μορφο χάνει τὰ νερά του και σ' ὄλο τὸ δράμα σπαρατάει σάν τὸ ψάρι στήν άμμουδιά, ὡς που ή μανούλα του τὸ συμμαζέθει με τὸν παλιό του σύντροφο τὸ μπάρπα Στρόμπος, τὸ συμμαζέθει και τὸ κοιμίζει λαβωμένο με τὸ παλιό τραγούδι της γιαγιάς.

Θά τὸ θέλαμε άφτὸ ὄλο ένα τραγούδι. Όμως δέ μās νοιάζει κιόλας.

Τῆς «Εόβεργας» τῆς χρωστάμε μιάν έβγνωμασύνη και δέ μπορούμε παρὰ νά τῆς τὴν πλερώσουμε... έστοντας και χωρὶς ρούθλια. Τῆς χρωστάμε τή μετάφραση, τή μετάφραση πὸν για μās είναι μιὰ ζωντανή, σπαρταριστή αλήθεια, ζωντανή σάν

τῆ γλώσσα πὸν κυριαρχοῦσε τὴν ὡραία βραδιά στὸ αίστημα τοῦ κόσμου κι' ἔταν ένας ὀδηγὸς πολῦτιμος στήν κρίση του. Μεταφραστῆς είναι ὁ καλλιτέχνης τῆς σκηνῆς, ὁ κ. Δ. Ταβουλάρης, παιδί κι' αὐτὸς έκλεχτὸ τῆς μυρωμένης πατρίδας τοῦ Σολωμοῦ και τοῦ Καλβῶ. Ὁ Ταβουλάρης σάν τίμιος «έν Ζωῆ» και σάν ἄνθρωπος πὸν αίστάνεται και πὸν σκοπὸς του είναι νά ὀδηγῆ και νά φωτίζῃ τὸ αίστημα, έννοιωσε βαθεῖα πὸν για νά συγκινήσει καρδιές και για νά κάνει τίς καρδιές νά κλάψουν έπρεπε νά μιλήσει με τὴν καρδιά του, κι' ὅσο κι' αν τὸ ἴλικὸ εἶταν ξένο από τὸν κόσμο μας ὅμως τούδωσε τὸ δυνατὸ χρώμα και τὸ βούτηξε στή ὑπέρτερη γλυκάδα τῆς γλώσσας τῆς ἀληθινῆς, τῆς γλώσσας πὸν μονάχη ξέρει νά ὀρίζει τὰ πράγματα και τὸ φυσικὸ τους ζετύλιγμα. Κρίμα μόνο πὸν από δειλία λιγοστή πάντα, έκανε κάπου κάπου ὑπεχώρησεις και πρὸ πάντων, τὴν πὸν άσυχώρητη, νά κολλήσει στήν έβγενικιά του δουλιὰ και μιὰ ντροπή, τή μετάφραση κάπιων στίχων από τὸ Βλάχο. Είρουμε πὸν από μετριοφροσύνη, πὸν τόνε διακρίνει, θά τὸκανε, επειδὴ κι' έτυχε οἱ στίχοι νά είναι πὸν μπροστὰ μεταφρασμένοι από τὸ Βλάχο.

Και για νά τελέσουμε, θά ζητήσουμε από τὸ σεβαστὸ μας φίλο νά μās έπιτρέψει μιὰ ταπεινὴ μὰ γκαρδικὴ γνώμη. Δέ θά μπορούσε τάχα νά χρησιμοποιήσει τή δύναμή του πὸν ὁμορφῆ και πὸν ὠφέλιμα; Πῶς; Δίνοντας στὸν άπλοϊκό κι' άμόρφωτο κόσμο πὸν συχναίει στὰ θέατρα, σ' ἄρτὸ τὸ «νοῆμον κοινὸν» κάπια ἔργα πὸν γερά και πὸν κατάλληλα για τή δική μας ζωή, για τὸ δικὸ μας τὸ δρόμο, ὡστε νάχομε ένα ἀληθινὸ «νοῆμον κοινόν.»

Κρατεῖ στὰ χέρια του ένα δυνατὸ ὦπλο, πὸν θά εἶταν κρίμα μεγάλο νά μὴ τὸ μεταχειριστῆ καθὼς τοῦ πρέπει.

Τὸ ἔθνος πὸν θά ζυπνήσει μιάν ἀβγή, άπ' τὸ βαρὺ τῆς σκληθῆς ὕπνο, καμάρι θά τῶχει και τιμὴ του νά ἰδεῖ ψηλά στεκούμενη και τὴν άριστοκρατικὴ δουλιὰ τοῦ κ. Δ. Ταβουλάρη.

ΠΑΡΑΣΚΗΝΙΤΗΣ

ΚΟΡΦΙΑΤΙΚΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

[Από τὴ συλλογὴ Δημ. Σπύγγου].

Έξέφεγγ' ή ἀνατολή και γλυκοφέγγ' ή δύση,
Πάν τὰ κοράσια για νερό κι' οἱ ὁμορφες στή βρύση,
Πέρνω κι' ἐγὼ τὸ μαῦρο μου, νερό νά τὸν ποτίσω,
Τοῦ βάνω σέλα δλόχρυση κι' άργυροσαλιθάρι.
«Δόσε μου κόρη μου, νερό, νά πιῶ κι' ἐγὼ κι' ὁ μαῦρος».
Σαράντα στάμνια έβγαλε στὰ μάτια δέν κοιτάζει,
Και στὰ σαράντα τέσσερα, ή κόρη ἀναστενάζει.

κρύφτρα σου' βάστα τήν ἀνεπινοιά σου' μὴ σέ μωριστῆ αὐτὸ τὸ σκυλί και σούπιε τὸ αἷμα.

Σ' αὐτὰ τὰ κρυφολόγια τ' ἀδερφοῦ του ὁ φτωχὸς ὁ Καχπεντουναῖς σάν νά κατάλαβε τὸ κατωσάγονό του ν' ἀνεβοκατεβαίνῃ και τὰ δόντια του νά χτυποῦνε. Θαρρεῖτε από φόβο; ὄχι για τὸ Θεό! Τὸ παλληκαρι τῆς φακῆς δέν ἤξερε τί θά πῆ φόβος. Έτσι ή ρηματιά κατέβαζε ένα ψιλὸ ψιλὸ ἀγιάζι, δροσερούταικο ἀγεράκι, πὸν τὸν έκανε νά κρυώνῃ...

Ὁ ἀνωματάρχης γύρισε πίσω κατὰ τὸν πλατάνο πὸν στεκόντανε ὁ Καχπεντουναῖς...

— Κάπου ἰδῶ είναι' πῆρα τὸν κοπὸ του... ἀθροπινὸ κρέας μου μυρίζει...

Και φέρα τή σακαράκα του, μιὰ μαχαίρα πέντε δάχτυλα φαρδεῖα και μιὰ πήχη μακραιά, πὸν λαμποκόπησε μέσα στὸ σκοτειδὶ...

— Δέν είναι δῶ, βρε ἀδερφέ, έλεγε ὁ Ἀλέξης, ἔχεις λάθος...

— Έγὼ νάχω λάθος; ξέρεις πὸν ὀμιζομαι γῶ; τοὺς λαγούς τοὺς ξετρυπῶν μέσα στις φωλιές τους. Έδῶ κοντὰ σου λέω ἄθρωπος είναι... δέ γελιῶμαι γῶ.

Και ντάπ χτύπησε μιὰ με τὸν ἀρκά τῆς μαχαίρας του ἀπάνω στὸ πλατάνι...

Κρύος ἴδρος περίχυσε τὸν Καχπεντουναῖ' μιὰ

«Τί ἔχεις, κόρη, και φλίβεσαι και βαρυναστενάζεις;»
«Έχω ἄντρα ἐγὼ στήν ξενητιά, σήμερα δέκα χρόνια»
«Ακόμα δυὸ τὸν καρτερῶ και τρεῖς τὸν παντυχαίνω,
Κι' αν δέν έρθῆ στοὺς τέσσερους, καλογρητὰ θά γένω».
«Πές μου σουσοῦμια τοῦ κορμιοῦ μὴ λάχη και τὸν [εἶδα]»

«Έτσι ψηλὸς, έτσι λιγνός, ὡσάν τὴν ἀφεντιά σου
Έτσι ἔχει και τὸ μαῦρο του και τὰ λαγωνικά του».
«Έκεινος κόρη ἀπέθανε, άπ' τὸν καιρὸ πὸν λείπει,
Κ' ἐγὼ κερὶ τοῦ δάνεισα κι' εἶπε νά μου τὸ δώκεις,
Κ' ἐγὼ φιλι τοῦ δάνεισα κι' εἶπε νά μου τὸ δώκεις».
«Όσο κερὶ κι' αν τοῦδωκες, διπλὸ νά σου τὸ δώκω,
Κι' ὅσο λιθάνι τοῦδωκες, διπλὸ νά σου τὸ δώκω,
Κι' ὅσο φιλι κι' αν τοῦδωκες, σῦρε νά σου τὸ δώκῃ».
«Έγὼ εἶμαι, κόρη, ὁ ἄντρας σου, ἐγὼ εἶμαι κι' ὁ [καλὸς σου]»

«Πές μου σουσοῦμια τοῦ σπιτιοῦ κι' ἐγὼ νά σου [πιστέψω]»

«Έχεις κίτριὰ στήν πόρτα σου και δέντρο στήν [κὺλῃ σου]»

Χρυσὸ καντήλι καίγεται, κόρη, στήν κάμαρή σου».
«Λαχητικὸς έπέρασες και μπορετὸ νά τὰ εἶδες»

Πές μου σουσοῦμια τοῦ κορμιοῦ κι' ἐγὼ νά σου πι- [στέψω]»

«Έχεις ἔλῃα στὸ μάγουλο, ἔλῃα στήν ἀμασκαλή
Κ' ἔλῃα στὸ παραδαγκαλο, χγάπη μου μεγάλη».

Τὸ μαῦρο του ἐγονάτισε κι' ή κόρη εὔρεθη ἀπάνω
«Έσύ 'σαι, ἀγάπη μ', ὁ ἄντρας μου, ἐσύ 'σαι κι' ὁ [καλὸς μου].»

Δ. ΣΠΥΓΓΟΣ

ΜΙΑ ΔΡΑΧΜΗ

τὸ ἔνκ, κ' ένα φρ. χρ. για τὸ ἐξωτερικὸ, πουλιῶντα στὰ γραφεῖα μας τάκολουθα βιβλία:

Τοῦ Ψυχάρη «Ταξίδι» και «Όνειρο τοῦ Γιαννίρη».

Τοῦ Πάλλη «Ἡλιος και φεγγάρι».

Τοῦ Φωτιάδη Το «Γλωσσικὸ ζήτημα και ή εκπαιδευτικὴ μας ἀναγέννηση».

Τοῦ Έφταλιώτη «Ιστορικὴ τῆς Ρωμισσῶνης και Μαζώχτρα, Βρουκολακας κλπ.»

Τοῦ Φιλίντα Γραμματικὴ τῆς Ρωμεικῆς γλώσσας (μέρ. Α').

Τοῦ Λόγγου «Δάρνης και Κλόη» (χαρτοδεμένο) μεταφρ. Ἡλ. Βουτιερίδη.

Τοῦ Σοφοκλή Αἴας. Μετάφρ. Ζήσιμου Σίδερη

Τοῦ Χ. Ἀντροιάδη «Ὁ Μέγ' Ἀλέξανδρος».

Τοῦ Κ. Πασαγιάννη «Μοτικῆς» (Δηγήματα 50 λεπτὰ).

Ἡ ΙΛΙΑΔΑ, μεταφρασμένη από τὸν κ. Ἀλέξ Πάλλη δρ. 2 και φρ. χρ. 2 στὸ ἐξωτερικὸ.

ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΞΕΝΗΤΕΙΑ

ΤΟ ΠΑΛΛΗΚΑΡΙ ΤΗΣ ΦΑΚΗΣ

(Ἡ ἀρχή του στὸ περασμένο φύλλο)

— Έδῶ, ἰδῶ μου εἶπανε πὸν ἔρχεται και κρύβεται, έλεγε ὁ ἀνωματάρχης, θά κάμω κατοικονέρεθνα, αἱ κι' αν τὸνε πιάσω... ένα καντάρι ἀλυσίδα στὸ κάθε του χέρι και διπλῆ στὰ πόδια του και μέσα στοῦ κάστρου τίς φυλακές, κάτω στὰ ὑπόγεια...

Κι' έκανε πὸν έψαχνε δῶ και κεῖ.

Ὁ Ἀλέξης ψάχνοντας κι' αὐτῆς έφτασε ἴσα με τὴν κουφάλα πὸν εἶταε ὁ ἀδερφός του ἀκουμπισμένος και σιγὰ σιγὰ τοῦ λέγει:

— Τὸ ξέρω πὸν εἶσαι δῶ' μὴ σαλέψῃς άπ' τὴν

πήχη παρακί άπ' τὸ κεφαλι του χτύπησε ή μαχαίρα... Ἄμ αν έπερτε λίγο παραδῶ; Χριστὸς και Παναγία! Έταζε τ' Αἱγιουργιοῦ λειτουργία, αν τὸνε γλυτώση από κείνη τὴν κακή ὡρα... Έταζε στὸν Ἀϊνικόλα λαμπάδα ἴσα με τὸ κορμὶ του, ἄ ριξῆ ἄντραρα στὰ μάτια τοῦ σκυλιοῦ τοῦ ἀνωματάρχη και δέν μπορέση νά τὸνε συνεκάζῃ... Μετάνοιωνε μέσα του γιατὶ ἀπομωρωθῆκε τόσο πολὺ πὸν νά θέλῃ νά κἀνῃ τὸν παλληκαρι. Έκανε ὀρκους μέσα του, ἄ γλυτώση από κείνον τὸ φονιά νά μὴ ξαναγυρέψῃ πλεῖα παλληκαριές και κολοκυθια.

Ὁ χωροφύλακας ὄλο και ζύγωνε κοντὰ του μουρμουρίζοντας...

— Έδῶ θάναι... νά νά... και τὸν έδειχνε' αἱ Ἀλέξη, ἄθρωπος δέν εἶν' αὐτὸ πὸν στέκεται ἀπάνω στήν κουφάλα;..

— Τι λές, καημένε και σύ; ἄθρωπος εἶν' αὐτὸ; τὰ μάτια σου κάνουν' δέν κυττάζεις πὸν εἶ.αι ή κουφάλα τοῦ πλατάνου... δέ βλέπεις πὸν είναι μαῦρο κούτσουρο;..

— Βρε ἔλα στὰ συγκαλά σου, Ἀλέξη, κι' εἶναι ἄθρωπος... Τώρα νά ἰδῆς...

Έβγαλ' άπ' τή μέση του ένα πιστόλι κι' ἀκούφτηκε στὸ σκοτειδὶ τὸ κράκ πὸν έκαμε τὸ σήκωμα τοῦ πετεινοῦ...